

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ДІЛОВІЙ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ СТУДЕНТІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

THE PECULIARITIES OF USING INFORMATION TECHNOLOGIES FOR TEACHING BUSINESS FOREIGN LANGUAGE THE STUDENTS OF NON-PHILOLOGICAL SPECIALTIES

Статтю присвячено аналізу особливостей використання інформаційних технологій для навчання діловій іноземній мові студентів нефілологічних спеціальностей. Розглянуто поняття «технологія», його розвиток та зв'язок з викладанням. Зазначено, що сучасні реалії потребують від педагогічних працівників перегляд підходів до викладання іноземної мови задля збереження високої якості освіти. Відзначається важливість використання інформаційних технологій під час занять та для виконання домашніх завдань. Підкреслено, що завдяки застосуванню інформаційних технологій роль викладача у навчальному процесі змінюється – він стає наставником, що, в свою чергу створює дружню атмосферу та спонукає студентів до більш творчого підходу під час виконання завдань. У статті, наведено можливості використання інформаційних технологій та сервісів компанії «Google» для групової, парної та індивідуальної роботи студентів. Наведено приклади застосування інформаційних технологій під час навчання діловій іноземній мові на різних етапах заняття для студентів таких спеціальностей, як «Менеджмент» та «Комп'ютерні науки». На основі аналізу власного досвіду застосування інформаційних технологій у навчальному процесі виявлено їх переваги та недоліки. Зокрема, серед переваг можна виокремити: підвищення зацікавленості до предмету, розвиток мовленнєвих навичок, вдосконалення професійних якостей, пришвидшення виконання завдань, що дає можливість присвятити більше часу на обговорення актуальних питань з теми. Серед основних недоліків можна виділити те, що використання інформаційних технологій не покращує якість виконаних робіт. Доведено актуальність та доцільність використання інформаційних технологій для навчання діловій іноземній мові студентів нефілологічних спеціальностей, адже їх застосування забезпечує виключно інноваційний підхід до викладання та відповідає вимогам сьогодення.

Ключові слова: інформаційні технології, цифрові сервіси, організація занять, само-

стійна робота студента, ділова іноземна мова.

The article is devoted to the analysis of the peculiarities of the use of information technologies for teaching business foreign language the students of non-philological specialties. The concept of the term «technology», its development and connection with teaching process are considered. It is noted that current realities require teachers to reconsider the approaches to teaching a foreign language to maintain a high quality of education. The importance of using information technologies during the classes and while doing the homework is underlined in the article. It is also emphasized that the usage of the information technologies changes the role of a teacher in the learning process. The teacher becomes an experienced and trusted adviser, who creates a friendly atmosphere that encourages students to take a more creative approach to performing assignments. The article presents the possibilities of using the information technologies and Google services for the group, pair and individual work of students. The examples of the use of the information technologies in the teaching of business foreign language at different stages of conducting classes for students of «Management» and «Computer Science» specialties are given. Based on the analysis of our own experience of application of the information technologies in the teaching process their advantages and disadvantages are revealed. In particular, the advantages include: increasing interest in the subject, developing of speaking skills, improving professional skills, speeding up the tasks performance. All of them allow to spend more time for the discussion of the topical issues. The main disadvantage is that the use of the information technologies does not improve the quality of doing assignments. The relevance and expediency of the use of the information technologies for teaching business foreign language the students of non-philological specialties are proved, because their application provides an exclusively innovative approach to teaching and meets the requirements of today.

Key words: information technologies, digital services, the organization of a class conduction, self-study work, business foreign language.

УДК 378:004:80
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/48.1.41>

Долженко М.В.,
канд. пед. наук,
доцент кафедри іноземних мов
Університету імені Альфреда Нобеля

Волобуєва П.С.,
ст. викладач кафедри іноземних мов
Університету імені Альфреда Нобеля

Герченова І.В.,
викладач кафедри іноземних мов
Університету імені Альфреда Нобеля

Грицкевич П.С.,
викладач кафедри іноземних мов
Університету імені Альфреда Нобеля

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасні міжнародні зв'язки України у різноманітних сферах професійної діяльності, нові політичні, соціально-економічні та культурні тенденції потребують певних трансформацій у сфері освіти як важливого державного інституту зокрема. Нинішні реалії диктують свої правила організації навчального процесу, а тому освітяни вимушені адаптуватися до нових умов викладання задля того, щоб якість освіти залишалась на

високому рівні. Вивчення іноземної мови є передумовою успішного розвитку професійної кар'єри для спеціаліста у сфері економіки, менеджменту, маркетингу та комп'ютерних технологій, тому навчання діловій іноземній мові має відповідати сучасним потребам та реаліям. Викладачі повинні використовувати не лише напрацювання та досвід минулих років, але й впроваджувати сучасні технології, розробляти актуальні методи та методики викладання. «У глобалізованому світі методи вивчення і викладання іноземних мов повинні

бути краще пристосованими до постійно змінних потреб та умов тих, хто вивчає мову. Нові технології відкривають величезні можливості для посиленої індивідуалізації навчання» [6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На нашу думку, проблема організації навчання з використанням інформаційних ресурсів є малодослідженою педагогічною проблемою, хоча цьому питанню присвячена чимала кількість наукових публікацій. Зокрема, впровадженням нових інформаційних технологій у навчальний процес активно займаються такі дослідники як В. Биков, М. Богуславський, О. Глазунова, Ю. Горошко, Р. Гуревич, А. Гуржій, М. Жалдак, М. Кадемія, О. Козлова, М. Лещенко, С. Раков, Ж-П. Мартан, О. Тарнопольський, Л. Шевченко та багато інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проведений аналіз науково-педагогічних робіт показує, що наразі не досить вивченим питанням залишається організація навчання діловій іноземній мові в умовах дистанційного освітнього процесу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Необхідно точно сформулювати мету такого заняття, структуру та бажані результати. Якісне планування допоможе ефективно використати весь потенціал інформаційних ресурсів задля досягнення необхідного результату наприкінці заняття.

Метою статті є розглядання особливостей використання інформаційних технологій під час навчання діловій іноземній мові студентів нефілологічних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів. Упровадження онлайн навчання у закладах вищої освіти зробило необхідним використання інформаційних технологій під час занять, а це, в свою чергу, поставило перед педагогічними працівниками нову проблему – ефективну організацію роботи студентів під час занять з їх застосуванням.

Відомо, що слово «технологія» походить з грецької мови від *techné* – мистецтво, майстерність, умінь та *logos* – поняття, вчення та означає сукупність методів обробки, виготовлення, зміни стану, властивостей, форми матеріалу, що здійснюються під час виготовлення продукції.

Наприкінці 60-х років минулого століття у зарубіжній педагогіці утворилось два напрями тлумачення технології:

1) технології в освіті – застосування технічних засобів і засобів програмованого навчання;

2) технології освіти (педагогічна технологія, технологія навчання) – сукупність засобів забезпечення і впровадження позитивних наслідків педагогічної діяльності, засіб підвищення ефективності навчального процесу.

Зміст поняття «технологія» зазнав суттєвих змін, спричинений впливом поширення системного підходу у 70-80 роках ХХ століття. ЮНЕСКО визначає технологію навчання як «системний метод створення, застосування й визначення всього процесу навчання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, який ставить своїм завданням оптимізацію освіти» [2, с. 331]. Зазначимо, що у зарубіжній педагогіці поняття «технологія навчання» є аналогом поняття «педагогічна технологія».

Гришкова Р. О. звертає увагу на те, що «технологічний підхід до навчання передбачає:

– чітку постановку викладачем цілей, їх уточнення з орієнтацією на досягнення результатів;

– підготовку навчальних матеріалів та організацію навчання відповідно до наперед визначених цілей;

– оцінювання поточних результатів, корекцію навчання, спрямовану на досягнення поставлених цілей;

– підсумкову оцінку результатів» [3, с. 147].

Застосування інформаційних технологій для навчання діловій іноземній мові дозволяє максимально урізноманітнити навчальний процес без втрати якості. Їх можна використовувати для парної роботи студентів, групової, індивідуальної, а також для виконання домашніх завдань. Таким чином, навчальний процес стає більш інтерактивним, студенти приділяють максимум уваги, розвивають професійні якості та вдосконалюють навички роботи у команді. Зокрема, О. Кравчук виділяє наступні переваги використання інформаційних технологій: «підвищення інтересу і загальної мотивації до навчання завдяки новим формам роботи і причетності до пріоритетного напрямку науково-технічного прогресу; об'єктивність контролю; активізація навчання завдяки використанню привабливих і швидкозмінних форм подачі інформації, змагання студентів з машиною та з самим собою, прагненню отримати вищу оцінку; формування вмінь і навичок для здійснення творчої діяльності; формування інформаційної культури; оволодіння навичками оперативного прийняття рішень у складній ситуації; інтенсифікація самостійної роботи студентів» [5, с. 66-67].

Соснова М. А. акцентує увагу на тому, що «сучасні реалії зумовили перехід освітнього процесу на дистанційне навчання. Інформаційні технології є не лише інструментом покращення сучасної освіти, але і її засобом. Застосування інформаційних технологій докорінно змінює роль і місце педагога та здобувача освіти у системі «викладач – інформаційна система – здобувач» [4, с. 245].

Волкова Н. П. наголошує, що «інформаційно-комунікаційні технології забезпечують інтерактивний режим роботи з навчальним матеріалом, зміну

професійної позиції викладачів: з носія готових знань і способів роботи викладач перетворюється на керівника, посередника, тьютора, «архітектора навчального середовища», того навчального контексту, у рамках якого студенти витрачають оптимальний час на обговорення та вирішення творчих завдань. Зазначені технології надають можливість створення атмосфери взаєморозуміння, довіри та взаємної вимогливості викладача та студентів, що сприяє організації необмеженого діалогу із суб'єктами комунікації, новим діловим контактам, аналізу вирішення спільних завдань та досягнутих результатів» [1, с. 165].

Через високі вимоги роботодавців на міжнародному ринку праці та нові умови для роботи під час вивчення ділової іноземної мови слід звертати увагу не тільки на методики, методи та підходи до вивчення мови, але й якнайкраще підготувати студента до майбутніх умов професійної діяльності. Таким чином, перед викладачем постає питання осучаснення не тільки матеріалів для навчання ділової іноземної мови, але й залучення всіх можливих цифрових професійних та інформаційних технологій та платформ. Однією із відомих цифрових платформ на міжнародному ринку є сервіси від компанії Google, що має наступні переваги для навчання діловій іноземній мові:

- можливість зміни мови інтерфейсу на будь-яку з іноземних;
- наявність актуальних та постійних оновлень функцій сервісів;
- безоплатне використання сервісів;
- практичне використання сервісів для вирішення професійних задач;
- наявність великої кількості курсів, вебінарів щодо використання сервісів;
- проведення екзаменів для підтвердження володіння цифровими навичками.

Пропонуємо розглянути всі наведені переваги більш детально. Під час вивчення теми «Time Management» студентам третього курсу спеціальності «Менеджмент» було запропоновано виконати кейс-стаді. Основним завданням кейс-стаді було планування робочого дня HR-менеджера за допомогою цифрових сервісів та порівняння його із тим робочим днем, що не буде містити жодних цифрових та інформаційних технологій або їх використання буде скорочено до мінімуму. За планом, студенти, використовуючи інформацію, що була вивчена на попередніх заняттях, мають змогу проаналізувати можливості цифрових сервісів та запровадити їх задля потреб, які можуть виникати у щоденній роботі HR-менеджера. Але головною метою було удосконалення лексики інформаційних технологій професійного спрямування, набуття нових навичок використання цифрових сервісів та сприяння активній зацікавленості у подальшому вивченні роботи із сервісами для вимог та потреб

сучасного міжнародного ринку праці. Результатом роботи студентів була презентація, що містить в собі обидві версії: з використанням та без використання технологій розкладу HR-менеджера.

На підготовчому етапі до презентацій, студенти зазначили, що зверталися до офіційних сайтів, представників та каналів, щоб покращити свої знання та навички у використанні зазначених вище цифрових сервісів.

Під час презентацій студенти зауважили, що такі цифрові сервіси, як Google Tasks, Google Forms, Google Gmail, Google Assistance, Google Duo, Google Calendar були визнані, як ті, що застосовуються найчастіше менеджерами різних ланок та мають низку переваг, які у подальшій професійній діяльності будуть корисними для покращення якості та швидкості роботи. Слід зазначити активну участь студентів під час презентацій, що була продемонстрована великою кількістю питань до доповідачів з приводу представленого матеріалу, залишення коментарів після завершення доповідей. Для підбиття підсумків було вирішено використати метод дискусії на тему «Google Services. Help or Wasting Time?». Цей метод яскраво демонструє чи досягнута мета, що була поставлена на початку експериментального завдання. Під час дискусії студенти продемонстрували розширення словникового запасу за професійною та інформаційно-технологічною тематикою, набуті навички використання цифрових технологій для вирішення професійних завдань, активну зацікавленість у подальшому вивченні теми для збільшення можливостей росту у майбутній професійній діяльності.

Наведемо ще один приклад використання інформаційних технологій під час навчання ділової іноземній мові. Студентам другого курсу спеціальності «Комп'ютерні науки» було запропоновано виконання проєкту, головною темою якого було пришвидшення виконання домашніх робіт із залученням цифрових сервісів Google.

Робота студентів включала в себе декілька етапів: підготовчий, оприлюднення та фінальний. Перший або підготовчий етап характеризувався тим, що кожен студент обирав три дисципліни, що викладалися протягом двох років навчання. Далі студент складав приблизний план роботи для виконання завдання та аналізував кожний крок та можливості пришвидшення його роботи. Під час вивчення дисципліни «Ділова іноземна мова» було зроблено введення до основних цифрових сервісів, тому студентам не потрібно було самостійно вивчати тему, але перед ними стояла задача зробити невеличкий пошук інформації, що стала б їм у нагоді для виконання запропонованого завдання. Таким чином, кожен студент складав не лише план роботи, а й проводив роботу задля максимального автоматизування.

На другому етапі, оприлюднення, під час одного із занять, студенти були об'єднані у довільні групи, що нараховували приблизно по 5 людей. Студентам ставилось завдання презентувати та обговорити отримані результати, а також надати поради один одному стосовно автоматизації процесів та проробленої роботи. Процес обговорення тривав близько 10-15 хвилин, що було достатньо для виконання всіх поставлених завдань.

Фінальним етапом завдання проєкту було написання невеликого аналізу та підбиття підсумків при автоматизації процесів, виконання домашнього завдання у вигляді есе. Навмисно не було надано порад щодо змістовного наповнення есе, студенти лише отримали загальні критерії для його складання: 200-250 слів, чітка загальноприйнята структура есе, використання слів та словосполучень-зв'язок, демонстрування широкого словникового запасу за тематикою інформаційних технологій. Для підбиття підсумків та аналізу письмових робіт студентів, слід поділити результати на два фактори: змістовний та граматичний. Стосовно змісту всіх есе, потрібно відзначити, що студенти писали про ті речі, які насправді є важливими для них. Студенти підкреслили, що автоматизація дійсно пришвидшує процеси виконання домашніх робіт, але не може впливати на якість роботи. Також студенти зауважили, що автоматизація виконання домашнього завдання з дисципліни «Ділова іноземна мова» не є ефективною, тому що ця робота буде виконана «заради галочки», що у майбутньому не зможе бути корисним для отримання нових знань і буде викликати складнощі у подальшому навчанні. Письмові роботи студентів продемонстрували вживання широкого спектру лексики за професійною тематикою, інколи навіть перенасичення та тавтологію. Це демонструє у цьому випадку, що було вивчено слова чи словосполучення, які є доречними до тематики і для максимально швидкого запам'ятовування, проте студенти намагаються використовувати їх при будь-якому зручному випадку. Цей момент у роботах не можна визначати як суто негативний, бо він демонструє розширення словникового запасу, але, з іншого боку, така помилка не є припустима для письмового завдання, адже буде мати зворотній ефект.

Отже, запропонований проєкт студентам спеціальності «Комп'ютерні науки» другого курсу був корисним через наступні отримані результати:

- розширення словникового запасу за професійним спрямуванням;
- сприяння аналітичному та критичному мисленню під час виконання завдання;
- залучення різних видів мовленнєвої діяльності;
- можливість комбінування різних методів та методик.

Висновки із цього дослідження і подальші перспективи в цьому напрямку. Можемо узагальнити, що залучення цифрових сервісів спонукає студентів до набуття нових цифрових навичок, що

у подальшому стають невід'ємною частиною майбутньої професійної діяльності та перевагою для їх конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці. Крім того, враховуючи сучасний стан подій в країні, використання інформаційних технологій набуває особливого значення під час дистанційного навчання.

Іноземна мова грає важливу роль для успішного професійного просування, адже вона є невід'ємним інструментом будь-якого спеціаліста у сучасних реаліях. Під час організації навчання ділової іноземній мові необхідно звертати увагу на виклики та умови, які постають перед майбутніми фахівцями, задля того щоб максимально наблизити навчальний процес до реальних умов праці. Таким чином, використання інформаційних технологій є доцільним. Проаналізувавши існуючі наукові доробки та власний досвід використання інформаційних технологій у навчальному процесі, ми можемо підкреслити, що вони мають певні переваги для підготовки майбутніх спеціалістів: стимулювання зацікавленості до предмету, покращене засвоєння іноземної мови, наближення навчальних умов до реального процесу праці, розвиток професійних навичок, стимулювання аналітичного та критичного мислення. Використання інформаційних технологій для навчання ділової іноземній мові студентами нефілологічних спеціальностей є необхідною умовою для покращення результатів навчання здобувачів вищої освіти.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Волкова Н. П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
2. Гончаренко С. У. Технологія навчання. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 365с.
3. Гришкова Р. О. Методика навчання англійської мови за професійним спрямуванням студентів нефілологічних спеціальностей : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. 220 с.
4. Гуревич Р.С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід : навчальний посібник. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2012. 348 с.
5. Кравчук О. А. Переваги та недоліки використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі. *Сучасні досягнення в науці та освіті* : зб. пр. XV Міжнар. наук. конф., 16–23 верес. 2020 р., м. Нетанія (Ізраїль). Хмельницький : ХНУ, 2020. С. 64–67.
6. Приходько Д. С. Інтеграція сучасних технологій у процесі вивчення та викладання іноземних мов. *Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні іноземних мов»* (13-14 березня 2014р.) URL: <http://interconf.fl.kpi.ua/node/1282>
7. Соснова М. А. Аналіз прогнозування впровадження інформаційних технологій під час підготовки майбутніх педагогів. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 40. С. 244-247.